

USŁUGI PUBLICZNE W CZASACH KRYZYSU

WPROWADZENIE

Dr hab. prof. UW r Adam Mrozowski

Instytut Socjologii Uniwersytetu Wrocławskiego

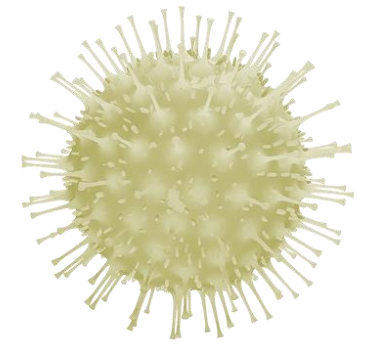
Dr Jan Czarzasty

Zakład Socjologii Ekonomicznej Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

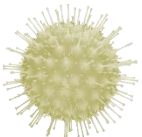
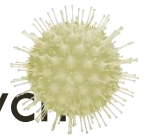
Projekt NCN OPUS COV-WORK,
finansowanie Narodowe Centrum Nauki,
UMO-2020/37/B/HS6/00479.

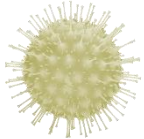

WPROWADZENIE

- Projekt COV-WORK finansowany przez Narodowe Centrum Nauki realizowany przez Uniwersytet Wrocławski i Szkołę Główną Handlową w Warszawie
- W jakim stopniu oraz w jaki sposób kryzys zdrowotny wywołany pandemią COVID-19 i inne, nakładające się na siebie inne kryzysy (w tym: ekonomiczny, wojenny, migracyjny, polityczny oraz chroniczny kryzys usług publicznych) wpływają na zmiany w świecie pracy w Polsce?
- Jak kryzysy przekładają się na jakość miejsc pracy w usługach publicznych, kluczowych dla codziennego funkcjonowania społeczeństwa? Jak pracownicy kluczowi/niezbędni radzą sobie z kryzysami w swoich miejscach pracy?
- Wielokryzys: sytuacja, gdy różne kryzysy „podsycają się nawzajem, tworząc poczucie wątpliwości i niepewności w umysłach ludzi” (J.C. Juncker, za: Zeitlin et al., 2019: 573)

OBSZARY I METODY BADAWCZE

Obszary badawcze	Metody
WP1: Świadomość społeczno-ekonomiczna Polaków w sytuacji (post-) pandemicznej / wielokryzysu – WP1	Badanie panelowe, kwestionariuszowe - sondaż CATI (N=1 400 – I fala (11.2021; zrealizowane); N=600 – II fala (03.2023))
WP2-WP4: Doświadczenia biograficzne i jakość miejsc pracy w „niezbędnych” branżach (tj. edukacji, opiece zdrowotnej i pomocy społecznej i logistyce)	Zogniskowane wywiady grupowe w branżach kluczowych (N=15; grupy 6-8 osobowe) Wywiady biograficzne 2021-2023 (N=90) w branżach kluczowych (realizacja: 87)
WP5: Nowe i stare konflikty w zbiorowych stosunkach pracy oraz dialog społeczny	Wywiady eksperckie z partnerami społecznymi i administracją rządową i pracodawcami w 2021 i 2023 (42 zrealizowanych)
WP6: Dyskurs medialny na temat kryzysu, pandemii, zmian i przyszłości rynku pracy	Monitoring mediów online: Fakt.pl, Onet.pl, Rzeczpospolita, Wpolityce.pl (2020-2023): tematy konflikty i dialog społeczny, praca niezbędna, przyszłość pracy

OD PANDEMII DO WIELOKRYZYSU?

- Od pandemii do wielokryzysu (Tooze 2021): zdrowotnego, gospodarczego, społecznego, politycznego, migracyjnego, ekologicznego, wojennego – **jakie są konsekwencje dla pracowników usług publicznych?**
- W przypadku usług publicznych **kryzysy nieoczekiwane (wojna, pandemia) nałożyły się i wzmocniły efekty kryzysu chronicznego** wywołanego ich reformami od końca lat 1990-tych (por. Kozek 2011)
- Oczekiwane efekty nakładających się kryzysów:
 - **Innowacje** organizacyjne, społeczne i technologiczne w miejscach pracy (Drozdowski i in. 2022; Schumpeter 1995)
 - **Protesty pracowników** i obywateli na rzecz praw socjalnych i lepszej jakości usług publicznych (Crouch 2022; Polanyi 2010)
 - **Normalizacja kryzysu:** „powrót do normalności” vs. kryzys jako nowa normalność, upowszechnianie i akceptacja dla rozwiązań antykryzysowych (May, Finch 2009)

CHRONICZNY KRYZYS W USŁUGACH PUBLICZNYCH

- Chroniczny wielokryzys w świecie pracy w Polsce od lat 1980-tych: konkurencja w oparciu o niskie koszty pracy, prekaryzacja, nieskuteczny w rozwiązywaniu konfliktów system zbiorowych stosunków pracy, *substonowe welfare state*
- Głęboki i rozciągnięty w czasie kryzys w usługach publicznych niezbędnych dla reprodukcji życia społecznego (edukacja, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, logistyka)
 - liberalizacja, komercjalizacja, częściowa (i „cicha”) prywatyzacja, a ostatnio i recentralizacja finansowania części usług vs, wprowadzanie outsourcingu i „oszczędnego” modelu usług
 - niedofinansowanie, pogorszenie jakości miejsc pracy, systemowy niedobór kadr
- „Patchworkowy” porządek instytucjonalny (Rapacki [red.] 2019) ukształtowany w konfrontacji z kryzysami – Niespójne, opóźnione, słabo konsultowane polityki antykryzysowe i ich wysokie koszty społeczne i ludzkie w warunkach pandemii (Gardawski i Rapacki 2021)?

BADANIE JAKOŚCI PRACY/MIEJSC PRACY

Jakość pracy (miejsca pracy) – nie ma jednej definicji, ale może przyjąć, że określają ją:

- ❑ dobrostan pracowników i czynniki, które na niego wpływają, czyniąc go lepszym lub gorszym;
- ❑ właściwości pracy wykonywanej przez pracownika, zarówno obiektywne, jak i subiektywne.

Czynniki obiektywne wpływające na jakość pracy są mierzalne (np. wynagrodzenie). Czynniki subiektywne odzwierciedlane są w ocenach samych zainteresowanych, zarówno wykonywanej przez siebie pracy widzianej jako całość, jak i jej poszczególnych elementów. Je także można mierzyć, ale jedynie pośrednio (np. badania satysfakcji pracowniczej).

JAKOŚĆ PRACY W KRYZYSIE: PERSPEKTYWA COV-WORK

PROBLEMY DO DYSKUSJI W CZASIE KONFERENCJI

- Jak kryzysy wpłynęły na jakość miejsc pracy w usługach publicznych w porównaniu z okresem przed 2020 r.?
- Jak pracownicy i pracownice radzili sobie w konsekwencjach kryzysów, w szczególności z konsekwencjami pandemii Covid-19?
- Jakie konflikty w miejscach pracy wywołały kryzysy? Jaka była rola dialogu społecznego w rozwiązywaniu tych konfliktów?
- Jakie rekomendacje wypływają z badań dla związków zawodowych, pracodawców i administracji publicznej/samorządowej?

ZESPÓŁ PROJEKTOWY COV-WORK

Instytut Socjologii Uniwersytetu Wrocławskiego

- Adam Mrozowski, Jacek Burski, Aleksandra Drabina-Różewicz, Mateusz Karolak, Agata Krasowska, Szymon Pilch

Zakład Socjologii Ekonomicznej Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

- Jan Czarzasty, Juliusz Gardawski, Alicja Palęcka

Więcej wyników:

Gardawski, J., Mrozowski, A., Burski, J., Czarzasty, J. Karolak, M. (2022) *Polacy pracujący w czasie COVID-19*, Wydawnictwo Naukowe „Scholar”

Strona projektu: www.covwork.uwr.edu.pl

